

Kronika

Obec Mistřice

Okres Uherské Hradiště

Životopis kronikáře

Josef Kromsián narodil se dne 4. dubna 1900 v Mistřicích okres Uherské Hradiště, tamtéž příslušný v Mistřicích č. 107 bytem. Vychodil 3 třídní školu obecnou v Mistřicích. Od 14 roku věku svého pracoval při zemědělství. Dne 1. února 1918 nastoupil vojenskou službu u pl. 3 v Brně, tuto konal až do 28. Října 1918. Od roku 1920 až do 30. listopadu 1922, konal vojenskou službu u p. pl. 36 v Užhorodě.

Dne 1. listopadu 1922 nastoupil do státní služby ve sboru čl. četnictva. V roce 1933 byl dán do výslužby. Od roku 1940 až do roku 1946 působil jako tajemník v Mistřicích.

Mistřice

Poloha obce

Obec Mistřice prostírá se v župě uh. Hradištské mezi obcí Jarošovem – Kněžpolem – Bílovicemi – Javorovcem a Hradčovicemi. Patří k politickému okresu Uh. Hradiště. Příslušnost soudního okresu a finančních úřadů jest Uh. Hradiště.

Popis katastru

Rozloha katastru obce jest 843,64 ha. Z této výměry jest orné půdy 540,32 ha, Domácích zahrádek 4,90 ha, ovocných sadů 10,37 ha, louky trvalé 49,59 ha, pastviny 34,30 ha lesní půdy 54,22 ha, zastavěná plocha 10,98 ha, plochy neplodné 74 ha.

Území obce je tvaru obdélníkového a zabírá převážnou většinu vyvýšeninu posledních výběžků moravských Karpat, spadající k nížině svahem na sever obráceným. Průměrná výška obnáší asi 290 m nad mořem.

Půda jest úrodná a daří se v ní všechny druhy obilí a okopanin, obzvláště dobře se daří zelí, kterého zemědělci hojně pěstují.

Z domácího zvířectva chová se toliko hovězí a vepřový dobytek.

Podnebí

Podnebí je pro zdraví i pro zemědělství hodně příznivé. Otevřený přístup všem větrům činí podnebí obdobně sychravé.

Obec

Obec čítá 284 domovních čísel. Domky jsou přizemní a jsou stavěny převážně k účelům polnohospodářským. Staré domky jsou stavěny z cihel nepálených (vepřovic) a také z nabíjené hlíny zvané tlučenice. Mnohé z nich jsou staré více než 100 let. Nejstarší budova jest hostinec Julia Brázdila asi 300 let.

Správu obce vykonává místní národní výbor, který čítá 18 členů. Jeho předsedou jest Tichoň Antonín. Členové jsou tito: Dostálek Antonín č. 251, Mikoška František č. 201, Omelka Josef č. 265, Malina Josef č. 12, Šuranský Alois č. 150, Knot František č. 214, Kocáb Alois č. 186, Vašíček Josef č. 52, Hromeček Josef č. 225, Šimek Jaroslav č. 2, Šuranský Ignác č. 5, Kromsían Josef č. 107, Blaha František č. 248, Dvořáček Jan č. 170, Elfmark Kl. Č. 123, Žiška Jan č. 185, Magdálek František č. 266.

Počet obyvatel

Obec má 1270 obyvatel, které dlužno dělit na střední a drobné zemědělce s výměrou půdy od 1-12 ha, a na dělnictvo, které ponejvíce dojíždí do zaměstnání do Zlína a Napajedel. Jest vyznání římsko-katolického a národnosti české.

Jazyk

Spisovného jazyka se málo užívá, převládá vlastní nářečí. Kroj mizí a je nošen jen starými lidmi, avšak značně pozměněn.

Staré zvyky

Ze starých zvyků se nám velmi málo zachovalo, toliko stavění máje a slovácká svatba. Také starých písní se nám velmi málo uchoval, toliko u starých lidí.

Hospodářské poměry

Hospodářské poměry jsou zcela uspokojivé. Cena zemědělských výrobků jest tato: 1q pšenice 400 Kč, žita 300 Kč, ječmene 400 Kč, brambor 80 Kč, zelí 100 Kč.

Ceny dobytka: kůň 15-25 000 Kč, kráva 10-20 000 Kč. V době žní o výmlat obilí stará se strojní zemědělské družstvo, které vlastní 2 mlátičky.

Vzdělanost

Vzdělanost obyvatelstva je průměrná, pečuje o ni 5 třídní škola obecní. Obecní knihovna slibuje obrat, čtou se knihy zábavné.

O ochranu majetku před požárem pečuje hasičský sbor.

Dějiny obce

Obec Mistřice jest prastará slovanská dědina, neboť její jméno čelední (patrocymické) končí na –ice- nutno zařaditi mezi nejstarší jména našich dějin, které pochází od staročeského osobního jména rodu „Mistr“ s příponou –ice-.

Jména čelední jsou vesměs slovanského původu a náleží k starší době českých dějin.

Doba založení osady se nedá uvést. Nejstarší nálezy pochází z doby diluviální. Na trati za „Žleby“ byly zjištěny diluviální stopy (kosti) předpotopních zvířat „Osavcer“.

První stopy člověka pochází z mladší doby kamenné (asi 2500 let před Kristem) s kulturou keramiky páskové (valutové). Po ní přišel člověk s kulturou šnurovou a konečně s jevišovskou (okolo 2200 let před Kristem). Národ rolnický slovanského původu „Vendů“. Nález těchto úseků z Mistřic jest uložen v Zemském muzeu v Brně ve skříňkách číslo 28, 26.

Ojedinelé nálezy z Mistřic uloženy jsou ve Slováckém muzeu v Uh. Hradišti (pochází z kultur nákolní, kastalské, galské a římské). Kvádové 2000-4000 let před Kristem.

Z historické doby čítáme mezi mnohé starobylé rody moravských vladků, které zanikly v bouřlivých dobách mohutné rozrody pány z Kuželů (měli ve znaku kužel) z nichž jedna skupina příbuzných větví z Traplic, Nechachlebic a Bílovic držela ve 14. století též Mistřice, ač první zpráva se zmiňuje roku 1277 o panu Nynkovi z Mistřic.

Roku 1340 náležely Mistřice Janu Kuželovi, který své manželce Markétě z Laškova upsal na nich 75 hřiven. Jeho otec Ješel Kužela měl kolem roku 1360 léno Bílovské. Roku 1349 uvádí se Jožka Kužel a Jandě Kužel z Mistřic. Roku 1370 koupil polovinu Mistřic Hynek Kužela z Bílovic. Roku 1372 platily Mistřice mostní a mýtné městu Hradišti. Roku 1412 se vádí bratři Ložka (Lovek) a Ondřej a roku 1437 Štěpán Kužela z Mistřic. Roku 1480 patřil dvůr i s tvrzí Jiřímu Kuželovi ze Žeravic.

V létech 1482 – 1489 patřily Mistřice velkostatku hradištskému, jemuž část obce prodali páni Mikuláš a Václav z Vojislavic na Veselé a zbytek byl prodán městu Hradišti za 170 dukátů Arnoštem Kuželou ze Žeravic.

Od té doby mizí páni z Kuželova v Mistřicích. Po jejich tvrzi zbyly valy bývalého hradu, délky asi 20 m a vysoké 4 m. Tvrz pánů Kuželů stála uprostřed lesa zvaném „Kuchyňka“. Na místě kde tato tvrz stála jest nyní zemědělská usedlost patřící Josefu Smolkovi č. 7, Josefu Močičkovi č. 8 a Ignácu Šuranskému č. 5.

V době kdy Mistřice byly majetkem města Hradiště, vykonávalo město Hradiště též soudnictví. Kniha horenská se zmiňuje roku 1506 o zabitém M. Dvorském z Mistřic a roku 1512 o zabitém Valentovi z Mistřic.

V dobách protireformace po bělohorské bitvě mnoho rodin se z Mistřic odstěhovalo na Slovensko, neboť většina obyvatel byla kališníků. Jejich místa vyplňovaly rodiny nové katolické, které se přistěhovaly z dalekého Slovenska. Mnoho sedláků se již nevrátilo.

Školství

Po válce 30 leté učilo se jenom na farních školách čísti a psáti, počítati a o povinnostech stavu selského a něco hospodářství. Ale za učení počtům muselo se platit zvlášť.

V těchto dobách nebylo nucené návštěvy školní, tedy pochopíme, že se vyučovalo ve školách farních. Z Mistřic v té době chodily děti do školy do Bílovic. Do školy chodil jen kdo chtěl.

V Mistřicích občané byli před rokem 1618 nekatolíci i celá farnost v Bílovicích. Jenom malá menšina se hlásila ke katolictví. Roku 1610 byl farářem v Bílovicích Baltazar Pompejus o němž psáno, že byl dobrý katolík. Proto zachovaly se matriky farní teprve z roku 1659. V těchto starých matrikách nacházíme nejstarší rody usedlé v Mistřicích. Kašný, Osoha, Vašíček, Kromsián, Laga, Bilavčík, Malina, Hromeček a Zálešák.

Legenda obecní pečeti

Nejstarší razítko obce Mistřic je na listině z roku 1797. Má legendu:

PEO (pečeť) O.B.O (obec DIEDIO (dědina) „MISTRICE“.

Jinak pečeť pochází z rostlinstva tj. strom s plody (ovocem) a letopočtem z roku 1698.

Listina tato v archivu v Uh. Hradišti uložená, jedná o smlouvě odvádění desátků z viničné „Staré hory“ a „Sykotina“ královskému městu Uh. Hradišti, jako úřadu vrchnostenskému. Jsou na ni podepsáni mimo jiných z Mistřic – Martin Kromsián pudmistr, Mikuláš Kašný fojt, Tomáš Hromeček, Ondřej Osoha, Josef Vašíček, Jan Zálešák, celkem 108 občanů, vinohradníků z Mistřic.

Vinařství

Jak čteme v knize „Horenské dědiny“ Mistřic z roku 1724 hleděla si naše obec i vinařství a jak naši staří lidé pamatovali, rodilo se u nás hojně vína. Pozdní mrazy a nákaza révová byly příčinou zániku našch vinohradů. Obec vlastnila z počátku 17. století 14 měřic vinic. Vinohrady zanikly v letech 1880 – 1890. Ještě v letech 1890 uvádějí se u

nás vinohrady v trati „Vinohrady“ a „Sihotina“. U rolníka Josefa Ondrůška v č. 71 dochoval se lis na lisování vína z roku 1697.

Útisk občanů

V letech 1656 – 1667 utiskovala vrchnost poddané. Nebývalé platy a roboty jim ukládala. Lidé proto opouštěli statky a přebírali chalupy. Jiní zase odcházeli na vojnu. Taktéž i v Mistřicích zůstalo mnoho pozemků pustých a zarostlých lesem. U nás zůstalo pustých pozemků 54 měřic a jsou to pozemky Staré a Zástaví. Pojmenování pozemků jest z těchto dob.

Jak čteme v knize „Horenské dědiny“ vlastnilo město Uh. Hradiště v Mistřicích hostinec č. 25 a k němu patřící pole 25 mír. V dobách kdy nebyla ještě vlaková doprava, dělala se poštovní doprava koňskými potahy. V té době jezdili Postylioni z Napajedel do Uh. Brodu. V městském hostinci v Mistřicích byla poštovní stanice, kde Postylioni vyměňovali koňské spřežení.

V roce 1846 koupil tento hostinec Matyáš drábek i se čtvrtlánem za 490 zlatých (980 korun). Po něm zdělila hostinec Josefa Valentová, která zemřela v roce 1947 ve stáří 97 let.

Robota

Podle patentu robotního císařovny Marie Terezie ze 7. Zář 1775 jímž se na Moravě robota upravovala podle tříd, rozeznávaly se usedlosti na robotu vázané pouze na robotu pěší, jetou, případně jetou i pěší společně. Pěší robota obsahovala 6 tříd podle daně, jetá 4 třídy.

U nás roku 1777 připadalo podle toho roboty na pololán (grunt) jeté roboty 3 dni dvěma potahy týdně a 13 dní pěší, od sv. Jana do sv. Václava. To bylo ročně 166 dní jeté a 13 dní pěší.

Podsedeck po 1 dni jeté a 52 dní pěší roboty, domkaře a podruhy, kteří neplatily žádné daně, 13 dní pěší roboty.

Robotu vykonávali na panství města Uh. Hradiště a jezdili až do Osvětiman.

Kromě psané roboty, platili sedláci platy podle usedlostí vyměřených.

Odváděli tedy roku 1750:

Pololáník

velký čtvrtník

malý čtvrtník

na sv. Jiří	2 zlaté	1 zlatý	45 krejcarů
na sv. Václava	2 zlaté	1 zlatý	45 krejcarů
na hromnice	14 krejcarů	7 krejcarů	14 krejcarů
přádelní úrok	14 krejcarů	2 krejcarů	4 krejcarů
husí úrok	14 krejcarů	1/2 kusy	1 kus
slepičí úrok	4 kusy	4 kusy	2 kusy
vajec	25 kusů	12 1/2 kusů	9 kusů
podsedník			
na sv. Jiří	30 krejcarů		
na sv. Václava	30 krejcarů		
na hromnice	14 krejcarů		
přádelní úrok	17 krejcarů		
husí úrok	1 kus		
slepičí úrok	1/4 kusy		
vajec	4 kusy		

Kromě roboty a platů brala vrchnost robotní platy z hospod a mlýnů. Majetky pro velkou robotu nebyly u nás vzácné a nikdo pole kupovati nechtěl.

Roku 1782 zakoupen byl půllán č. 71 za 40 zlatých jak o tom svědčí kupní smlouva sepsaná o tomto kupu v roce 1782. Opis originálu této smlouvy zde uvádím.

Kupovní list Nro 71

Dnes v dole postaveného dne jest podle těch 3. února r. 1770 strany prodeje podaných gruntů, vyšších a nejvyšších patentů a kterémuž založených gruntovních knih temu ke Kralovskému městu Hradišti, k statkům patřící podání Josefovi Vašíčkovi z Mistřic Vrs 71 ležící. Dům s těma k tomu patřícíma katastrálníma rolmy a zahrady pod 147/8 1 – b nápodobně i s loukami na 12 fůr sena i s votavou.

Krom toho dle usedlosti jemu přilázejícího k temu v nově založené gruntovní knize, v jedné sumě za čtyřicet zlatých zaprodán a za vlastní připsán totiž aby

Primo

On i každý budoucí držitel takového vlastnictví katolickou samospasitelnou víru nejen vyznal, nýbrž taky se svýma přilázejícíma podle nejčistějšího vyučování římské katolické církve svůj život vedl sebe všeho bludu a kacířstva jenž se zkrze roznášení takových knih neb skrytý schůzky a zatajení falešných a v blud uvádějících učitelův přihodilo sebe a svoje nejhorlivějš zachoval. Žádnů bezbožnú rotu u sebe zachoval a zatajil tím méně takový zlodějský slotě se připojil.

Žádný ponukování a pozdvížení proti zemskému knížeti anebo své vrchnosti provozoval, nýbrž podle zemských zřízení se vší pečlivostí živ byl, naproti tomu, ale kdyby on zkrz takové donášení trestuhodné pokračování z úhledu v obecního zachování a zvelebování.

Kdyby on držitel svůj dům a gruntovní v náležitým stavu nezachoval a nýbrž spustovat nechal, svýho držícího vlastnictví nedostatečným ano i tratitelem téhož všeho učiněn bude.

Ty na jeho grunt rozvržené daně a jinší zemsko-knížecký vložení pilně jakož taky po složení domluveného závdavku pěti zlatých ostatní trhovou sumu třicet pět zlatých zaplatí 1. března a 1. prosince jeden zlatý 42 krejcarů zaplatí do královského města Hradiště.

Dále ale robotu guntovné a desátkové platy, též všechny ostatní gruntové povinnosti které před udělaným kupem a prodajem přivtělené byly. On zákupník bez vejmenky pilně pracoval a takové na tom gruntě odpracoval a takové na tom gruntě až dopovčil ležící a jeho zákupníka obecní dluhy krom trhové sumy zaplatí.

Potom svůj dům a k temu patřící gruntovní kuse podle jeho možnosti vždy v dobrém stavu zachoval při kterém vespolek všechny priorávky a nespravedlivé rozmnožování budto v rolech loukách, zahradách nebo pastvinách se co nejostřeji zapovídá.

Sice ale dává se samo od sebe přirozenost toho kupu a prodaje, že on tento nyní zakoupený vlastní dům a gruntovní kuse svobodně ale nerozdílně budto prodati kšaftovati nebo dědičně odporoučeti smí a může.

Přece bude s tím přísně vymíněno, že kdyby on jmenovaný dům a gruntovní kuse mimo potomků a přátelstvo někomu jinému prodati nebo dědičně učiniti chtěl pokaždý vrchnostenské povolení vyžádal a poslední případnosti takový někomu prodati chtěl pokaždý slušnou sumu gruntovních knih povinnost laudemium z každého rynského 3 krejcaru a taky na připisování 15 krejcarů do důchodu a tomu gruntovnímu knihu vedoucímu ouřeníkovi z každého nového zákupního listu po 1 krejcaru a kancelářskému písaři od takového kupního listu 17 krejcarů zaplatiti a odvésti má všechno bezelsti.

K téhož lepší důvěře bude tento dvojnásobně postavený list jak před vrchnostenským výborem z následujícím potvrzením od slavné městské rady s tímto vydaný jenž se dnes stalo v Královském městě Hradišti dne 7. ounora 1782.

Josef Vašíček

Zákupník

Ignác Magdálek

V dřívějších dobách dělili se sedláci na pololáníky, čtvrtláníky a podsedníky. Pololáník vlastnil 60 mír pole, čtvrtláník 30 mír a podsedník 20 mír.

Pro porovnání a osídlení rodů a pro paměti uvádím podrobný přehled usedlostí.

Pololáníci:

Bilavčík Jan č. 87, Malina Ignác č. 84, Jánoš Ferdinand č. 83, Malina Jan č. 81, Šnajdar František č. 78, Vrána č. 58, Marek č. 46, Blaha František č. 40, Gajer č. 35,

Ošívka č. 22, Lada č. 20, Šnajdar Jan č. 19, Mach Rajmund č. 18, Sládek Josef č. 15, Bilavčík č. 13, Vašíček Ignác č. 94, Kromsián Rajmund č. 10, Slováček Ignác č. 5.

Čtvrtníci:

Soukup č. 85, Kocáb Gabriel č. 80, Ondrůšek č. 82, Ondrůšek Jan č. 162, Dvořáček Florián č. 152, Polášek č. 79, Kašný Alois č. 77, Batůšek Jan č. 76, Hromeček Josef č. 75, Neužil č. 74, Malina Ferdinand č. 72, Ondrůšek Martin č. 71, Kromsián Tomáš č. 67, Kadlčík Jan č. 66, Medek Josef č. 65, Medek č. 121, Smolka Kajetán č. 150, Švec Jakub č. 63, Pudelka František č. 62, Polášek Karel č. 149, Berka č. 61, Magdálek Martin č. 148, Bilavčík Jan č. 60, Blažek František č. 57, Malina Štěpán č. 56, Vašíček Jan č. 55, Kocáb č. 54, Knot Filip č. 53, Žiška František č. 146, Kromsián Řehoř č. 44, Bilavčík František č. 43, Blaha č. 42, Pudelka č. 41, Vašíček Jakub č. 145, Kadlčík František č. 39, Homeš č. 37, Medek č. 34, Bilavčík František č. 30, Šnajdar č. 29, Žiška č. 26, Píštěk č. 24, Magdálek Jan č. 23, Močička Petr č. 142, Zálešák Antonín č. 21, Belant č. 17, Elfmark č. 141, Medek č. 11, Horák Rajmund č. 120, Malina Martin č. 95, Šimek Ignác č. 2, Tománek č. 4.

Školství

První škola se v Mistřicích připomíná v domku č. 151 a 71. Tato škola byla zrušena v roce 1825, kdy byla škola postavena nová v čísle 139 v jednom poschodí. Byla postavena na špatných základech a proto musela být v roce 1853 snížena na přízemí.

Na trámě této budovy jest vyřezán letopočet „Anno 1825“ s monogramem WB (Václav Borja) učitel, který v této době působil na této škole od roku 1819-1836. Zemřel 31. Července 1836 ve stáří 51 let (z úmrtní matriky v Bílovicích).

V dalších letech vystřídali se na této škole tito učitelé: Antotní Pek, Jílek, Říhal a Látal. Od roku 1838-1877 působil zde učitel František Kocián, zemřel 10.4. 1878.

V roce 1877 vyučoval zde 3krát v týdnu učitel Krybus, který docházel z Kněžpole. Jeden učitel vyučoval žáky ve třech třídách. Docházka do školy nebyla povinná a žáci docházeli do školy po půl dnech, v němž museli žáci donášeti do školy 1-3 polínka dřeva na týden na topení. V době vyučování museli na ručním mlýnku semílati pro učitele obilí. Až do roku 1888 vyučovalo se ve škole v čísle 139. V tomto roce byla postavena škola nová, nynější, jak o tom svědčí zápis o schůzi obecního zastupitelstva.

Protokol

Sepsaný dne 21. Července 1888 v Mistřicích obecního představenstva v Mistřicích a Javorovci.

Přítomní podepsaní.

Má se určití způsob slavnosti jak se základní kámen při stavbě nové školy v Mistřicích oslaviti má.

Usnesení:

Obecní zastupitelstva se sešla a v této věci porokovavše se usnesla, by v sobotu 28. Července tj. za příčinou slavnosti posvěcení základního kamene školní budovy v kapli v Mistřicích slavná mše svatá sloužena byla, při které se základní kámen posvětití má, pak slavnostním způsobem z kaple se ponese ku nové škole, kde se i s památnými spisy zardí a slavnost tamtéž ukončí.

Dále program slavnosti bude určen.

Skončeno a podepsáno.

Bičanek

Šnajdar

zapisovatel

představený

Koupě pozemku na stavbu školy

Pozemek na stavbu školy byl zakoupen od 1/4láníka Ignáce Šimka v Mistřicích č. 2, za třístasedumdesát zlatých.

Stavbu školy prováděl stavitel Šaňák z Uh. Hradiště. Celkový náklad stavby školy si vyžádal 19939 zlatých 44 krejcarů.

Obec Javorovec přispěla na stavbu částku 3228 zlatých 55 krejcarů. Od roku 1889 až do roku 1910 chodily děti z Javorovce do Mistřic.

Naše obec vlastnila 26 ha lesa v trati „Boří“. V roce 1887 bylo dřevo v lese prodáno a ztržených peněz bylo použito na stavbu školy.

Příjem učitelů před 100 lety sestával:

- I. z platu ze školního fondu,
- II. ze sypaného
- III. ze školního platu
- IV. z užívání školního pole, z koled a jiných.

V Mistřicích měl učitel I. sypaného od pololáníka $\frac{4}{8}$ měřice žita, od čtvrtníka rovněž $\frac{4}{8}$ měřice žita. Podsedníci dohromady $4 \frac{1}{2}$ měřice žita dohromady. Na penězích bylo placeno 30 krejcarů za žáka. Penězy platilo 56 domkařů z Mistřic. Z Javorovce platili za jednoho žáka 12 krejcarů. Dále užíval nad učitel obecní pozemek $\frac{1}{2}$ měřice pole na Padělkou v dolním poli.

V roce 1874 předal František Bilavčík svůj grunt č. 87 svému synu Janu Bilavčíkovi a upsal si na něm tento výměnek: 12 měřic pšenice, 15 měřic žita, 10 měřic ječmene, 3 měřice prosa, 4 sálny tvrdého dřeva a 2 kopy drobné slámy.

Země i s úpravou na osázení 5 puten zemáků. Země i s úpravou na 15 kop zelí.

Země na vysetí 1/2 mírky semence.

Jak naši předkové žili

Život našich předků byl jednotvárný. Polní práce zabíraly všední dny. V neděli dopoledne i odpoledne chodili všichni na bohoslužby. Teprve k večeru se život rozvinul v hospodách a na besedách, kam chodili hospodáři.

Kromě ročních svátků bývalo nejveseleji při sušení ovoce, tlačení oleje v dílnách a při vaření trnek a v době zimní na přástkách.

Naši předkové seli hodně konopí a lnu. Toto doma zpracovali na plátno, z něhož si šili oděv. Po celou zimu se přadla a chloubou hospodyně bylo, když měla napřadeno hodně nití, které počítaly na kopy. Šedesát kop bylo přadeno a z tohoto přadena zhotovil se loket plátna.

Také si hleděli ovocnářství a vinařství. Sázely hodně švestek (trnek). Ovoce sušili v sušárnách, kterých u nás bylo několik. Sušené ovoce dováželi na prodej až do Olomouce.

Bydlení jejich bylo jednoduché nenáročné. Svě příbytky stavěli z materiálu jehož bylo dosti. Ze dřeva a hlíny, zvané tlučenice. Stavbu těchto domků prováděli sousedskou výpomocí. Jako krytiny používali slám, z níž dělali došky. V chalupě byla jen jedna obytná místnost – jizba. Kuchyň se síní byla jedna místnost. V jizbě nebylo sporáků, nýbrž se vařilo na třínožce na ohništi.

Ve staré jizbě bylo jednoduché zařízení. Podél zdi byly lavice, které byly mnohdy malované. Po celé délce stěny lišta za kterou byly malované talíře. V koutě u dveří stála velká kachlová kamna a vedle kamen pec na pečení chleba. Kamna a pec se vytápěly z venku. Topilo se celými poleny. Kolem oken a na žůdru bylo malování.

KROJ

Jaký byl kroj v dávných dobách, to nám nepoví nikdo. Jaký však byl v 19. století jsou pamětníci tohoto kroje.

Muži nosili na všední den konopné košile a gatě až po zem s třásněmi. Na neděli gatě z vlnného nebo lněného plátna. Na to oblékali haleny z ovčí vlny. Kordulky byly z černého sukna, knoflíky mosazné žluté v řadě na pravé i levé straně. Ve starších dobách nosili lajble bílé, které byly zhotoveny z ovčí vlny.

Ženské lajble měly na obou stranách malované pentle. V létě se nosil lajbl sám a v zimě pod halenou. Halena byla z hrubého bílého sukna a měla schlopec, který při dešti nebo v zimě natahovali na hlavu. Také se nosily kožuchy dlouhé až po lýtka. Boty byly s tvrdýma holínkami. Klobouk (širák) byl kulatý s malou střeškou.

Ženy nosily konopné košile s oplečkem. Na košily opasovaly lněný fěrtoch, který byl naskládán na faldy. Ve všední dny i v neděli nosily rukávce. Na všední den byly kosité s vyšívanými kvítky na obojku. Na neděli byly nadržené s halaburovým vyšíváním. Na rukávce oblékaly kordulky. Ty byly květované hedbábné. Ženské nosily boty vrapenice. V zimě oblékaly lajble s červeným lemováním. Okolo rukou vyčnívaly kadrle. Na hlavu vázaly turecké šátky. V zimě nosily bílé kožuchy, které přepasovaly vyšívanými pásy. Při svatbách, křtech a úvodech odívaly se ženské úvodnicama. Ty byly 3 m dlouhé z plátna a uprostřed s halaburovým vyšíváním.

Ženy v nedělích léhaly po dobu 6 neděl za vyšívanú plachtú, která byla z konopného plátna zvanú (kútnicú).

POŽÁRY

Smutně památným zůstal občanům den 15. srpen 1874. V čísle 93 vypukl požár, který se v krátké době strašlivě rozšířil. Požárem byl zachvácen celý dolní konec vesnice „Štěpy“, rozšířil se až na grunt Rajmunda Macha č. 18. Vyhořelo 54 domů a několik stodol, které byly pokryty slámou. Vyhořela také dílna na tlačení oleje, která stála při silnici u domu Ignáce Šimka č. 2 a byla jeho majetkem.

Uhořelo mnoho hovězího a vepřového dobytka a také drůbeže. Poněvadž tehdy bylo zvykem mlátit až po všech svatých, bylo neštěstí hrozné, neboť shořel lidem chleba a majetky na samém prahu zimy.

Silnice od Kněžpole do Mistřic ještě nebyla vybudovaná, jezdilo se polní cestou v trati zvané „Klínky“.

Ten rok byl velmi deštivý a blátivý. Také cesta Klínkama byla nesjízdná a proto se jezdilo přes Bílovice polní cestou k lipám.

Na opravu domků dovážel se materiál za sousedské výpomoci z cihelny z Mařatic, Kunovic a Napajedel. Také ze sousedních vesnic vypomáhali dovážet materiál.

V čísle 95 byl hostinec, jehož majitelem byl žid Koperstein. Jako kočí u něho sloužil Zicháček. V době požáru, který již zuřil kolem hostince, odvážel jmenovaný povozem z hostince v sudech líh. Vyjel ze dvora právě v tu chvíli, kdy již na protější straně hořela dílna na olej. Mocné plameny ohně zachvátily i vůz. Vzplanul na voze líh a kočí Zicháček byl těžce popálen. Koně byly rovněž ožehnuty plameny. Vrazily i s vozem do příkopu, kde zůstaly ležet a valícím se kouřem byly udušeny.

Některým sedlákům shořelo obilí na komorách. Shořelo lidem téměř všechno krmivo pro dobytek. Na zakoupení píce nebylo peněz a proto ve prospěch pohořelých byly konány sbírky krmiva a peněz i v sousedních obcích.

Dne 11. listopadu 1879 o 10 hod. večer vypukl požár v č. 147 , který se rozšířil na druhou stranu a vyhořelo 37 domů a 4 stodoly. Oheň za velkého větru nabyl takových rozměrů, že jej nebylo možno hasiti. Shořely i ploty v humnech. Hořící došky zanášel vítr až do Kněžpole. Na poli hořel i hnůj. Studny byly otevřeny a sroubeny dřevem, takže i dřevo shořelo.

Požár hasili občané sami, neboť hasičský sbor v Mistřicích nebyl. Toto neštěstí postihlo občany již na sklonku roku v době velkých dešťů. Místní potahy nestačily na dovážení materiálu. Dobrovolně a zdarma nabídli pohořelým občanům sousedskou výpomoc i občané ze sousedních vesnic. Přijížděli z Míkovic, Vések, ba až ze St. Města.

Řemeslníci, jako tesaři, zedníci a pokryvači sešli se z celého okolí na výpomoc poškozeným. Pracovali za velmi malou mzdu, ba více zdarma. Než udeřily první mrazy, byly opravné práce zakončeny, ovšem za velmi svízelných poměrů.

Obecní větrný mlýn

V listinách města Uh. Hradiště z roku 1830 jest zapsáno, že obec Mistřice vlastnila větrný mlýn. Tento mlýn stál na místě kde stojí domek č. 125. Dodnes se zachovala přezdívka na „Větráku“.

Posledním majitelem byl mlynář Šrom z Míkovic až do roku 1887, kdy mlýn vyhořel až do základů. V době vyhoření byl nájemcem mlýna Josef Bilavčík. K požáru došlo při jeho opravě.

Kovář František Batůšek z č. 28, který mlýn opravoval naložil plná kamna hoblovaček. Hořící hoblovačky vybuchly komínem a od nich se chytila došková střecha a mlýn vyhořel do základů.

Před rokem 1887 uvádí se majitel mlýna Svoboda.

Počet obyvatel

V roce 1834 má obec 134 domů a čítá 718 obyvatel, z nichž je 347 mužů a 371 žen.